

AN ROINN OIDEACHAIS AGUS EOLAÍOCHTA

0009

SCRÚDÚ ARDTEISTIMÉIREACHTA, 1999

GRÉIGIS — GNÁTHLEIBHÉAL
(400 marc)

DÉ DÉARDAOIN, 23 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA, 2.00 go dtí 5.00

1. Gaeilge a chur ar **thrí cinn ar bith** de na giotaí **A, B, C, D.** (Gabhann na marcanna céanna leis na giotaí go léir sa cheist seo):— [210]

A.

(Deir Pharnabazos go raibh sé ina chomhghuaillí maith, ach nach bhfuil aon bhia aige anois toisc gur scriseadh a raibh faighte le hoidhreacht aige.)

μετὰ τοῦτο ἤρξατο λόγον ὁ Φαρνάβαζος· “ ὦ Ἀθηναῖαι καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι, ἐγὼ ὑμῖν, ὅτε τοῖς Ἀθηναίοις ἐπολεμεῖτε, φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην· καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν τὸ ὑμέτερον, χρήματα παρέχων, ἰσχυρὸν ἐποίουν. ἐν δὲ τῇ γῇ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ ἵππου μαχόμενος μεθ’ ὑμῶν εἰς τὴν θάλατταν κατεδίωκον τοὺς πολεμίους. τοιοῦτος δὲ γενόμενος νῦν οὕτω διάκειμαι ὡς οὐδὲ δεῖπνον ἔχω ἐν τῇ ἑμμαντοῦ χώρα, εἰ μὴ τι συλλέξομαι, ὥσπερ τὰ θηρία. ἃ δέ μοι ὁ πατήρ κατέλιπεν, οἰκήματα καλὰ καὶ παραδείσους δένδρων καὶ θηρίων μεστούς, ταῦτα πάντα ὄρω τὰ μὲν κατακεκομμένα, τὰ δὲ κατακεκαυμένα.” ὁ μὲν ταῦτ’ εἶπεν, οἱ δὲ πάντες ἐπηρεχύνθησαν.

SEINEAFÓN (70)

ἄρχομαι (+gin.): tosaím; ἰσχυρός: láidir; καταδίωκω: ruaigim; διάκειμαι: tá deis agam; συλλέγομαι: bailím; παράδεισος: ráirc; μεστός (+gin.): lán de; κατακόπτω: leagaim; κατακαίω: dóim; ἐπηρεχύνομαι: tá náire orm.

B.

(Cuireann na hAithnigh fórsa ar aghaidh i gcoinne Kythera. Gabhann siad Skandeia, agus ansin cuireann siad iallach ar chathair eile géilleadh.)

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ αὐτῷ θέρει ἐξήκοντα ναυσὶ καὶ δισχίλοις ὀπλίταις ἵππεῦσι τε ὀλίγοις ἐστράτευσαν ἐπὶ Κύθηρα· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους. τὰ δὲ Κύθηρα νῆσός ἐστιν, ἐπίκειται δὲ τῇ Λακωνικῇ κατὰ Μαλέαν· κατασχόντες οὖν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ στρατῷ δέκα μὲν ναυσὶ καὶ δισχίλοις Μιλησίων ὀπλίταις τὴν ἐπὶ θαλάσῃ πόλιν Σκάνδειαν καλουμένην αἰροῦσι. τῷ δὲ ἄλλῳ στρατεύματι ἀποβάντες τῆς νήσου εἰς τὰ πρὸς Μαλέαν τετραμμένα, ἐχώρου ἐπὶ τὴν ἀπὸ θαλάσσης πόλιν τῶν Κυθηρίων, καὶ ἦυρον εὐθύς αὐτοὺς ἐστρατοπεδευμένους ἅπαντας. καὶ μάχης γενομένης ὀλίγον μὲν τινα χρόνον ὑπέστησαν οἱ Κυθήριοι, ἔπειτα τραπόμενοι κατέφυγον εἰς τὴν ἄνω πόλιν, καὶ ὕστερον ξυνέβησαν πρὸς Νικίαν καὶ τοὺς ξυνάρχοντας.

TUICIDIDÉAS (70)

θέρος: samhradh; δισχίλιοι: 2,000; στρατεύω: cuirim fórsa ar aghaidh; ἐπίκειμαι (+och.): táim in aice; κατέχω: téim in dtír; τὰ τετραμμένα: na limistéar ar aghaidh; στρατοπεδεύομαι: táim in gcampa; ὑφίσταμαι: cuirim in aghaidh; τρέπομαι: brútar siar mé; ξυμβαίνω πρὸς (+áin.): tagaim chun réitigh le.

C.

(Deir Alkestis le Admetos go bhfuil sí toilteanach bás a fháil ina áit – rud go mba chuí dá thuisthmitheoirí seanda a dhéanamh.)

“Ἀδμηθ, ὄρᾳς γὰρ τὰ μὰ πράγμαθ ὡς ἔχει,
λέξαι θέλω σοι, πρὶν θανεῖν, ἃ βούλομαι.
ἐγὼ σε τιμῆουαι κάντι τῆς ἐμῆς
ψυχῆς ἕωσα ζῆν τε καὶ φάος βλέπειν
θνήσκω, παρόν μοι μὴ θανεῖν, ὑπὲρ σέθεν.
ζῆν δ’ οὐκ ἂν ἠθέλησα, σοῦ τεθνηκότος,
σὺν παισὶν ὀρφανοῖσιν οὐς λείπειν με δεῖ.
μήτηρ δὲ δὴ σὴ χῶ πατήρ σε προὔδοσαν
γέροντες ὄντες, καὶ μακροῦ πόθω βίου
οὐκ ἠθέλησαν παῖδα σφίζοντες θανεῖν.”

EOIRIPIDÉAS (70)

πράγματα: gnóthai; *λέξαι*: labhairt; *κάντι* (+gin.): i ndíol; *ψυχή*: beatha; *ἕωσα*: ag ceadú; *ζῆν*: maireachtáil; *φάος*: solas; *παρόν*: is féidir go; *σέθεν* = σοῦ; *ὀρφανός*: dílleachtach; *προδίδωμι*: braithim; *πόθος*: dúil.

D.

(Tá meas ag Odaiséas ar Nausikaa agus deir sé go nguifidh sé chuici faoi mar a bheadh sí ina dia, nuair a shroichfidh sé an baile.)

Ναυσικάα δέ θεῶν ἄπο κάλλος ἔχουσα
στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγος πύκα ποιητοῖο,
θαύμαζεν δ’ *Ὀδυσῆα* ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὄρωσα.
τὴν δ’ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις *Ὀδυσσεύς*:
“*Ναυσικάα*, θύγατερ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,
οὕτω νῦν Ζεὺς θεῖη, ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης,
οἰκαδέ τ’ ἐλθέμεναι καὶ νόστιμον ἡμᾶρ ιδέσθαι.
τῷ κέν τοι καὶ κείθι θεῶ ὡς εὐχετοώμην
αἰεὶ ἡμᾶτα πάντα· σὺ γάρ μ’ ἐβιώσσαο, κούρη.”
ἦ ῥα καὶ ἐς θρόνον ἴζε παρ’ Ἀλκίνοον βασιλῆα.

HÓIMÉAR (70)

κάλλος: áilleacht; *σταθμός*: piléar; *τέγος*: díon; *πύκα*: go tiubh; *θεῖη*: socraí sé; *ἐρίγδουπος*: toirneacha, torannacha; *πόσις*: fear céile; *νόστιμον ἡμᾶρ*: lá m’ fhillte abhaile; *εὐχετάομαι*: guím; *ἡμᾶτα*: laethanta; *βιώσκομαι*: tarrthálaim; *ἦ ῥα*: labhair sé.

2.

[100]

(i) Gaeilge a chur ar:

(60)

“*Πάππα φίλ*, οὐκ ἂν δὴ μοι ἐφοπλίσειας ἀπήνην
ὑψηλὴν εὐκυκλον, ἵνα κλυτὰ εἶματ’ ἄγωμαι
ἐς ποταμὸν πλυνέουσα, τὰ μοι ῥερυπωμένα κεῖται;
καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ ἔοικε μετὰ πρῶτοισιν ἐόντα
βουλὰς βουλευεῖν καθαρὰ χροῖ εἶματ’ ἔχοντα.
πέντε δὲ τοι φίλοι νῆες ἐνὶ μεγάροις γεγάασιν,
οἱ δὲ ὀπνίοντες, τρεῖς δ’ ἠῖθεοι θαλέθοντες·
οἱ δ’ αἰεὶ ἐθέλουσι, νεόπλυτα εἶματ’ ἔχοντες,
ἐς χορὸν ἔρχεσθαι· τὰ δ’ ἐμῆ φρενὶ πάντα μέμνηεν.”
ὡς ἔφατ’· αἶδετο γὰρ θαλερὸν γάμον ἐξονομῆναι
πατρὶ φίλῳ· ὁ δὲ πάντα νοεὶ καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
“Οὔτε τοι ἡμόνων φθονέω, τέκος, οὔτε τευ ἄλλου.
ἔρχεν· ἀτάρ τοι δμῶες ἐφοπλίσσουσιν ἀπήνην
ὑψηλὴν εὐκυκλον, ὑπερτερὴν ἀραρυίαν.”

READING GREEK

(ii) Freagair **ceithre cinn** ar bith de na ceisteanna seo a leanas. (Gabhann deich marc le gach ceist acu):— (40)

- (a) Déan trácht ar an gcaidreamh a bhí idir Nausikaa agus a hathair de réir an ghiota thuas.
- (b) Cur síos achomair a dhéanamh ar a tharla nuair a casadh Nausikaa agus Odaiséas ar a chéile.
- (c) Cad iad na treoracha a thugtar d'Odaiséas le go mbainfeadh sé amach an chathair agus an pálás?
- (d) Déan cur síos ar ról na ndéithe san Odaisé.
- (e) Inis go hachomair scéal na hOdaisé.
- (f) Líne dheireanach an ghiota thuas a scanadh, na cainníochtaí a mharcáil, agus an mheadaracht a ainmniú.

3. Freagair **trí cinn** de na ceisteanna seo a leanas. Ní mór ceist **amháin** ar a laghad a roghnú as Roinn A, agus **ceist amháin** as Roinn B. Is féidir an **tríú ceist** a roghnú as Roinn A nó as Roinn B. (Gabhann tríocha marc le gach ceist acu):— [90]

A.

- (i) Rianaigh ar tharla i Pylos agus Sphacteria. Cá bhfuair Cleon bás níos déanaí?
- (ii) Scríobh go hachomair ar **dhá ceann** de na cathanna seo: Aigospotamoi; Cunaxa; Mantinea; Gaugamela.
Cén fáth a raibh tábhacht leis na cathanna a bhfuil trácht déanta agat orthu?
- (iii) Míneigh cé mar a chuir Pilib an Mhacadóin chun cinn mar phríomhstát sa Ghréig.
- (iv) Nóta a scríobh ar **dhá cheann** díobh seo a leanas: Draco; Solón; Peisistratus; díbirt.

B.

- (i) Scríobh a bhfuil ar eolas agat faoi Shócraitéas. Cé hiad na húdair a thugann faisnéis faoi dúinn?
- (ii) Scríobh go hachomair ar bheatha agus scríbhinní Eoiripidéis. Rianaigh go hachomair an plota de dhráma dá chuid.
- (iii) Déan cur síos ar an dealbh Ghréagach is fearr leat agus abair cén fáth a dtaitníonn sí leat.
- (iv) Míneigh na gnéithe seo a leanas de theampall Gréagach (más mian leat, bain úsáid as líníochtaí): Peidiméid; Fríos; Colún Iónach; Colún Dórach.